

**UCHWAŁA NR XXXII/493/2023
RADY MIEJSKIEJ W DZIERZGONIU**

z dnia 13 stycznia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) Rada Miejska w Dzierzgoniu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dzierzgonia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady

Ryszard Świder

Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2025

WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 -2025 zwany dalej Programem powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Dzierzgoń w latach poprzednich.

Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną. Spełnia wiele funkcji w społeczeństwie. Od funkcji prokreacyjnej, ekonomicznej, opiekuńczej, socjalizacyjnej, wychowawczej, po religijną. Rodzina, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka.

Jednak nie wszystkie rodziny są w stanie powyższe funkcje prawidłowo wypełniać. W sytuacji, gdy rodzina znajdzie się w kryzysie konieczna jest odpowiednio dostosowana pomoc. Zachodzi potrzeba wsparcia rodziny w odzyskaniu jej prawidłowych funkcji.

Problemy występujące w rodzinie bardzo często są złożone i wymagają podejścia skoncentrowanego na wielu rozwiązaniach, zaangażowania i współpracy różnych instytucji. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym trudności powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ze względu na złożoność problemów występujących w rodzinie pomoc powinna być realizowana poprzez wzmacnianie i wyzwalamie zasobów istniejących w rodzinach poprzedzone analizą sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn występującego kryzysu, a następnie wzmocnieniu roli i funkcji rodziny. Rozwijaniu jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny czy też dążeniu do reintegracji rodziny.

Mając na względzie powyższe uregulowania, założenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zasadę dobra dziecka i dobra rodziny opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.

Podstawa prawna działań

- Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; t.j.(Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; t.j (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; t.j. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.; t.j.(Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.)
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.; t.j. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)
- Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.; t.j. (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.)
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r.; t.j. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577 z późn. zm.)
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin z dnia 04 listopada 2016 r. „Za życiem”; t.j. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.)

I Charakterystyka demograficzna i społeczna gminy Dzierzgoń

Gmina miejsko- wiejska Dzierzgoń położona jest w województwie pomorskim w powiecie sztumskim. Powierzchnia gminy wynosi 131,5 km², w tym 86% obszaru gminy stanowią użytki rolne, natomiast użytki leśne - 2%. Obszar gminy stanowi 17,98% powierzchni całego powiatu sztumskiego. Gmina od południa graniczy z gminą Mikołajki Pomorskie, od zachodu z gminą Stary Targ, od północy z gminami Stare Pole i Markusy, od wschodu z gminami Rychliki i Stary Dzierzgoń. Siedzibą władz gminy i ośrodkiem administracyjno- usługowym jest miasto Dzierzgoń zlokalizowane nad rzeką Dzierzgoń.

W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Ankamaty, Bągart, Bruk, Budzisz, Jasna, Minięta, Morany, Nowiec, Poliksy, Prakwice, Tywęzy, Żuławka Szumska.

Odległość miasta Dzierzgoń od innych miast: Malbork - 28 km, Pasłęk - 29 km, Elbląg - 49km, Gdańsk - 75 km, Olsztyn -120 km, Toruń - 140 km.

Jak wynika z danych zawartych w poniższej tabeli głównym powodem przyznania pomocy w MOPS w Dzierzgoniu w latach 2020 – 2022 było min .ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Za dotkniętych ubóstwem w pomocy społecznej uważamy osoby i rodziny, których dochód jest równy lub niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej - dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 600 zł lub dla osoby w rodzinie wynosi 776 zł. Ubóstwo nie posiada jednoznacznej definicji. Określa się je zwykle jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Do tych podstawowych potrzeb zaliczamy poza wyżywieniem takie potrzeby, jak ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestnictwo w kulturze, a ogólnie biorąc możliwość godnego życia. Najczęściej pozostaje w korelacji z bezrobociem, niepełnosprawnością, niskim poziomem wykształcenia.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej oprócz ww. ubóstwa powodem ubiegania się o pomoc było także bezrobocie, które również wywołuje negatywne skutki zarówno w sferze ekonomicznej, jak i psychospołecznej. Następuje degradacja ekonomiczna jednostki i rodziny Pogłębianie niedostatku finansowego skłania o konieczność poszukiwania wsparcia w pomocy społecznej. Przedłużający się brak pracy to podstawowy czynnik rodzenia się nowego ubóstwa rodzin, które do tej pory radziły sobie w sferze zaspokajania podstawowych potrzeb. Dochodzi do osłabienia więzi społecznych, do izolacji od środowiska i wzrostu konfliktów z otoczeniem oraz rodzinnych (spadek autorytetu w rodzinie, kłopoty wychowawcze, rozwody, przemoc, alkoholizm itp.)

Kolejnym powodem przyznania pomocy w latach ubiegłych była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego przejawiająca się w nieprawidłowym zaspokajaniu potrzeb biologicznych dziecka, co wiąże się często ze znacznym zubożeniem rodziny, zawinionym, bądź niezawinionym przez rodziców. Aby rodzina prawidłowo funkcjonowała musi wypełniać wobec swoich członków wiele niezwykle istotnych w życiu funkcji, zaś im słabiej rodzina wywiązuje się z ciężących na niej obowiązków, tym bardziej jest ona dysfunkcyjna. Najczęściej występującymi zaburzeniami są nieprawidłowe postawy rodzicielskie. Można tu zaliczyć przede wszystkim:

- odtrącenie dziecka, czyli nieokazywanie mu uczuć pozytywnych przy jednoczesnym demonstrowaniu negatywnych,
- postawy unikające, charakteryzujące się ubogimi stosunkami emocjonalnymi w kontaktach z dzieckiem,
- nadmierna ochrona dziecka czy nadmierne wymagania,
- zaniedbania w zakresie opieki nad dzieckiem (pozbawienie opieki ze strony rodziców i powierzenie jej dziadkom, brak zainteresowania czasem wolnym),

- zaburzenia w zakresie komunikacji wewnątrzrodzinnej, poczynając od całkowitego braku przepływu informacji, a kończąc na tym, że wszystko staje się przedmiotem przekazu nie stwarzając tym samym żadnej strefy intymności,
- nieświadomienie lub ukrywanie poważnych problemów i konfliktów między członkami rodziny,
- brak właściwej atmosfery wychowawczej.

Powody przyznania pomocy w latach 2020-2022 r.

Lp.	Rodzaj sytuacji życiowej	2020		2021		2022	
		Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach	Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach	Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach
1	Ubóstwo	240	458	207	414	173	330
2	Bezdomność	21	22	17	17	10	10
3	Bezrobocie	147	379	120	315	110	282
4	Niepełnosprawność	152	259	134	232	125	224
5	Długotrwałą lub ciężka choroba	214	364	191	321	198	360
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym: rodziny niepełne	60	194	54	194	49	183
		41	115	41	132	33	111
		5	33	6	38	6	36
7	Przemoc w rodzinie	2	9	1	5	1	5
8	Alkoholizm	31	41	33	40	30	32
9	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	14	12	13	7	7
10	Zdarzenie losowe	4	11	1	3	2	6
11	Narkomania	5	5	4	5	4	7

II Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2023-2025

III Cele główne i szczegółowe programu

Cel główny programu::

Rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny będzie realizowany przez:

- wzmocnienie roli, funkcji i wartości rodziny
- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie
- podnoszenie standardów pracy podmiotów działających na rzecz rodziny
- poprawa jakości życia i pomoc w zapewnieniu rodzinom bezpieczeństwa socjalnego
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej

IV Odbiorcy Programu

1. Mieszkańcy miasta i gminy Dzierzgoń
2. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
3. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym również dotknięte bezrobociem
4. Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki
5. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu jest polepszenie sytuacji dziecka i rodziny a także wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VI Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu w partnerstwie z:

- Urzędem Miejskim w Dzierzgoniu
- placówkami oświatowymi z terenu Gminy Dzierzgoń (szkoły i przedszkola)
- Posterunkiem Policji w Dzierzgoniu
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dzierzgoniu
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- służbą zdrowia w Dzierzgoniu
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie
- Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Sztumie
- Powiatowym Urzędem Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu
- Sądem Rejonowym w Kwidzynie
- Centrum Wsparcia Rodziny w Dzierzgoniu,
- Organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i innymi placówkami oraz instytucjami, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę.

VII Zadania w zakresie wspierania rodziny

Lp.	Zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1	Zapewnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu
2	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psycholog, prawnik, pedagog, pracownik socjalny oraz innych specjalistów pracujących na rzecz rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu, Punkt Informacyjno – Konsultacyjny, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sztumie, Centrum Wsparcia Rodziny w Dzierzgoniu
3	Ochrona rodziny przed utratą bezpieczeństwa socjalnego. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Dzierzgoniu.
4	Pomoc rodzinom poprzez działania rodzin wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu
5	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu
6	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo -	Miejski Ośrodek Pomocy

	wychowawczej	Społecznej w Dzierzgoniu
7	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu
8	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu
9	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodzin i dzieci.	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu.
10	Podnoszenie kompetencji służb działających na rzecz dziecka i rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
11	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu, Posterunek Policji w Dzierzgoniu, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe z terenu Gminy Dzierzgoń.

Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:

Dużym wsparciem dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest pomoc asystenta rodziny. Działania asystenta mają bardzo często charakter profilaktyczny. Do zadań asystenta należy przede wszystkim:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
  - udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- sporządzenie na wniosek Sądu, opinii o rodzinie i jej członkach
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami zajmującymi działaniami na rzecz rodziny
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną,
- wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego).

Pomoc w formie rodzin wspierających

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny są uzależnione od potrzeb rodziny wspieranej mogą to być min. działania pomocowe w prowadzeniu gospodarstwa domowego czy opieki nad dziećmi. Rodzina pomocowa w swoim założeniu może otrzymywać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co musi mieć odzwierciedlenie w zawartej umowie.

Wsparcie materialne rodzin ubogich, zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

W celu ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej wsparcie materialne może polegać na objęciu dożywianiem uczniów szkół i przedszkoli, zapewnieniu pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim, pomocy w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły i podręczniki szkolne, udzielanie stypendiów szkolnych czy współorganizowaniu wypoczynku letniego.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku konieczności umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

VIII Źródła finansowania programu

1. Środki własne gminy
2. Dotacje z budżetu państwa
3. Środki pozabudżetowe.

IX Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Dzierzgoń ma charakter otwarty i elastyczny. Prowadzenie ewaluacji i monitoringu będzie polegało na ciągłym monitorowaniu w celu uzyskaniu informacji czy kontynuować konkretne działania czy należy je zmodyfikować. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian będą one odpowiednio dostosowywane przez MOPS w Dzierzgoniu.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U z 2022 r. poz. 447 z późn.zm.)

Rodzinie, przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina, w ramach zadań własnych winna zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenia jej w odpowiednie narzędzia. W tym właśnie celu opracowuje się 3 – letni program wspierania rodziny. Niniejszy program zawiera kierunki działań mających na celu tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania i wychowania dzieci w rodzinach biologicznych a także przywracania rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Burmistrz Dzierzgonia

Jolanta Szewczun